

امکان استفاده از گیاهان بومی در فضای سبز شهری (مطالعه موردی شهر همدان)

سمانه گل زردی^{۱*}، فرید کاظم نژاد^۲

۱- گروه مهندسی فضای سبز، دانشگاه مازیار، نور، ایران، Sgolzardy@Gmail.com
۲- استادیار گروه منابع طبیعی، دانشگاه آزاد چالوس، گیلان، ایران، farid kazem nezhad@Gmail.com

چکیده

شرایط اقلیمی و وضعیت ناپایدار منابع مختلف، مدیران شهری را ناچار به استفاده از گونه‌های بومی در طراحی منظر و فضای سبز خواهد کرد. در کشور ایران اقلیم‌های متفاوتی وجود دارد، بنابراین تنوع گیاهان بومی آن نیز زیاد است. بکارگیری این گونه‌ها در فضای سبز تنوع گونه‌ها و اکوتیپ‌ها (از نظر رنگ، فرم، اندازه و سازگاری) را دو چندان می‌کند. وجود گیاهان بومی در فضای سبز نشانه‌ای از توانایی اقلیمی و احوال فرهنگی منطقه است. برخی گیاهان بومی دارای حدود تحمل نسبتاً خوبی به شوری، خشکی، قلیایی بودن خاک، تشعشع شدید خورشید، شرایط ماندابی، هرس شدید و... هستند و در نتیجه هزینه‌های پایین حفظ و نگهداری، گزینه‌های مطلوب در ایجاد یک فضای سبز پایدار هستند. رمز موفقیت در ایجاد یک فضای سبز پایدار انتخاب گونه‌های مناسب و سازگار با محیط شهری است. تحقیق حاضر با هدف انتخاب مناسب‌ترین گونه درختی و درختچه‌ای جهت کاشت در فضای سبز شهری شهر همدان انجام شده است. این تحقیق با در نظر گرفتن تمامی عوامل تاثیرگذار در انتخاب گونه، مناسب‌ترین گزینه‌ها را انتخاب و به ترتیب اولویت بندی می‌نماید. به منظور افزایش دقت در انتخاب گونه‌های مناسب از روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP)^۱ استفاده شده است.

واژه‌های کلیدی: گیاهان بومی، فضای سبز، فضای شهری

۱- مقدمه

فضای سبز شهری بخشی از فضای باز شهری است که عرصه‌های طبیعی یا مصنوعی آن زیر پوشش گیاهان می‌باشد. به طور کلی فضای سبز بر خلاف فضایی که اغلب در ذهن تداعی می‌کند، تنها محلی دارای گیاه نیست بلکه نماد و سمبل تفکرات فرهنگی و اجتماعی یک جامعه است و مکان ظهور آن تنها در پارک‌ها نیست، بلکه باغ‌ها، باغچه‌ها، نوار سبز حاشیه شهرها، خیابان‌ها و حتی گورستان‌ها را نیز شامل می‌گردد. منظور از فضای سبز شهری، نوعی از سطوح کاربری زمین شهری با پوشش‌های گیاهی انسان ساخت است که هم واجد بازدهی اجتماعی و هم واجد بازدهی اکولوژیک باشند. فضای سبز شهری از دیدگاه شهرسازی در برگیرنده بخشی از سیمای شهر است که از انواع پوشش‌های گیاهی تشکیل شده است و به عنوان یک عامل زنده و حیاتی در کنار کالبد بی‌جان شهر، تعیین کننده ساخت مرفولوژیک شهر است. کاهش منابع آب، مشکلات فراوان محیط زیست را موجب گردیده است. در کلان شهرها، تراکم جمعیت، ساختمان‌های بلند مرتبه و تعدد وسایل حمل و نقل شهری بر این مشکل افزوده و فضای بسیار ناسالم برای شهروندان ایجاد نموده است. دور شدن شهر نشینان از طبیعت و زندگی

¹ Analysis Hierarchical